

ŠVIETIMAS #1

ISM

Vadybos ir
ekonomikos
universitetas

ŠVIETIMO KELRODIS

Kiekvienam Lietuvos vaikui –
geriausias švietimas Europoje

Analitikų komanda:

VISIONARY
ANALYTICS

ŠVIETIMO KELRODIS

Kiekvienam Lietuvos vaikui – geriausias švietimas Europoje

Kiekvienas Lietuvos vaikas turi gauti vienodai kokybišką išsilavinimą – tokį, kuris suteiktų tvirtus mokymosi pagrindus, padėtų atskleisti jo gebėjimus ir leistų siekti aukštų rezultatų.

Tačiau šiandien švietimas Lietuvoje vis dar per dažnai primena loteriją: daug lemia tai, kur vaikas gyvena, į kokią mokyklą patenka, kas jį moko ir kaip tai mokyklai vadovaujama. Todėl vieni mokiniai gauna stiprų pagrindą tolesniam augimui, o kiti savo potencialo taip ir neatskleidžia.

Mūsų tikslas – sukurti geriausią švietimo sistemą Europoje kiekvienam Lietuvos vaikui. „Švietimo kelrodyje“ siūlome 10 žingsnių, sutelktų į tris svarbiausias sritis – kokybiškas ugdymo programas, profesionalią vadybą ir motyvuotus mokytojus.

10 ŽINGSNIŲ TAM, KAD LIETUVOS ŠVIETIMAS TAPTŲ GERIAUSIU EUROPOJE

KOKYBIŠKOS UGDYMO PROGRAMOS

- 1 Mažesnės apimties, bet gilesnės ugdymo programos
- 2 Mokinių pasiekimai visur vertinami vienodai
- 3 Stebima kiekvieno mokinio pažanga ir laiku užtikrinama pagalba

PROFESIONALI VADYBA

- 4 Profesionalūs ir autonomiškai veikiantys mokyklų vadovai
- 5 Mokyklose kuriama pozityvi darbo ir mokymosi aplinka
- 6 Švietimo sistemos pažanga vykdoma per pilotinius modelius
- 7 Kokybiškas mokyklų tinklas: perėjimas prie 6+3+3 ugdymo struktūros

MOTYVUOTI MOKYTOJAI

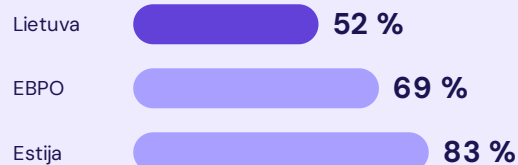
- 8 Mokytojai darbui rengiami praktiškai, o ne teoriškai
- 9 Mokytojai dirba komandoje ir gauna nuolatinę profesinę pagalbą
- 10 Mokytojų karjera susieta su darbo kokybe, o ne išdirbtu laiku

KUR ESAME ŠIANDIEN?

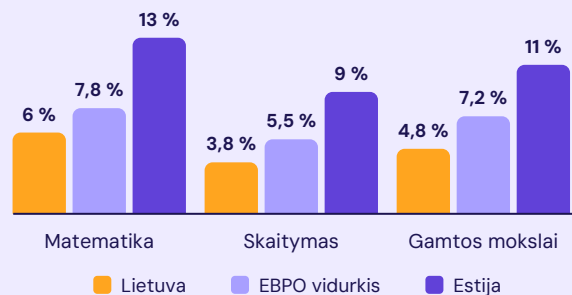
IŠ MOKINIŲ TIKIMĖS PER MAŽAI – PER MAŽAI JŲ PASIEKIA SAVO POTENCIALĄ

Šiandien Lietuvoje per daug mokinių lieka žemiau savo galimybių: per mažai jų pasiekia aukščiausius pasiekimų lygius ir per didelė dalis neįgyja net bazinių gebėjimų. Dažnas mokinys netiki, kad gali augti, tobulėti ir pasiekti daugiau, todėl jo potencialas lieka neatskleistas.

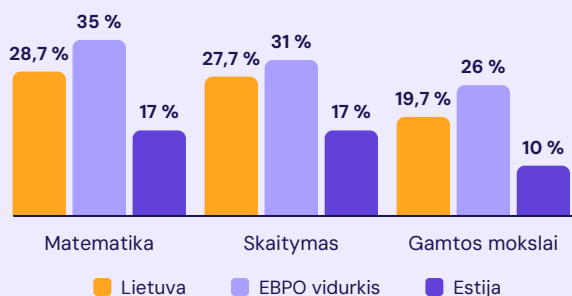
- Tik kas antras Lietuvos penkiolikmetis tiki, kad savo gebėjimus gali ugdyti (52 %). EBPO šalyse taip mano beveik 7 iš 10 (69 %), Estijoje – daugiau kaip 8 iš 10 mokinių (83 %).¹

- Aukščiausius PISA lygius matematikoje pasiekia vos kas šešioliktas mokinys (6 %), skaityme – kas dvidešimt penktas (3,8 %), o gamtos moksluose – kas dvidešimtas (4,8 %).¹

- Bazinių matematikos ir skaitymo gebėjimų neįgyja beveik 3 iš 10 penkiolikmečių (atitinkamai 28,7 % ir 27,7 %), gamtos mokslų – kas penktas (19,7 %).¹

¹ OECD, PISA 2025 Results (Volume I): Lithuania, 2026

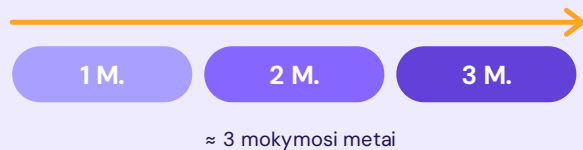
KUR ESAME ŠIANDIEN?

KOKYBIŠKAS ŠVIETIMAS LIETUVOJE – VIS DAR LOTERIJA

Vaiko galimybes lemia ne tik jo pastangos, bet ir tai, kur jis gyvena, į kokią mokyklą patenka, kaip jai vadovaujama ir kiek dėmesio švietimui skiria savivaldybė. Dėl to mokyklų kokybė ir mokinių galimybės labai skiriasi.

- PISA 2025 duomenimis, palankesnės socialinės ir ekonominės aplinkos mokiniai rezultatais nepalankesnės aplinkos mokinius lenkia iki 67 taškų – tai prilygsta maždaug 3 mokymosi metams.¹

67 TAŠKAI

- Skirtumai tarp savivaldybių labai dideli.

- **Lietuvių kalba:** 2025 m. lietuvių kalbos PUPP Lazdijų r. išlaikė beveik visi mokiniai (97 %), o Zarasų r. – mažiau nei 8 iš 10 (77 %).

- **Matematika:** matematikoje atotrūkis dar didesnis: Širvintų r. PUPP išlaikė daugiau kaip 9 iš 10 mokinių (93 %), o Zarasų r. – tik kiek daugiau nei pusė (53 %).

- **Kaimyninių savivaldybių skirtumai:** net kaimyninėse savivaldybėse rezultatai skiriasi kardinaliai: matematikos PUPP išlaikė 92 % Ignalinos r. ir tik 53 % Zarasų r. mokinių, o vidutinis rezultatas skyrėsi daugiau kaip 3 balais – 7,22 ir 4,17.²

¹ OECD, PISA 2025 Results (Volume I): Lithuania, 2026

² Nacionalinė švietimo agentūra, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo pagrindinės sesijos rezultatai savivaldybėse, 2025

KUR ESAME ŠIANDIEN?

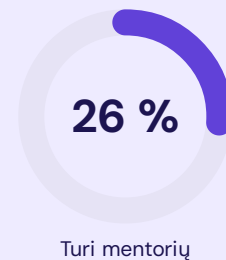
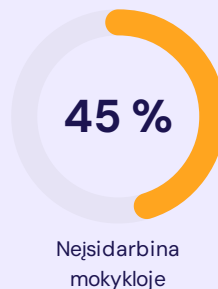
NEPRITRAUKIAME IR NEIŠLAIKOME MOTYVUOTŲ MOKYTOJŲ

Per daug mokytojų svarsto pasitraukti iš mokyklos, o ypač sunkiai išlaikome pradedančius mokytojus, kuriems pirmaisiais darbo metais trūksta profesinės atramos, augimo galimybių ir motyvacijos likti. Dėl to nukenčia ir mokiniai, kuriems pritrūksta individualaus dėmesio ir pagalbos.

- Beveik kas antras jaunesnis nei 30 metų mokytojas Lietuvoje svarsto per artimiausius penkerius metus palikti profesiją (apie 50 %), kai EBPO vidurkis – apie 20 %.³

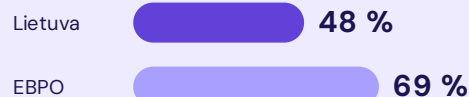

- Beveik kas antras pirmosios pakopos pedagogikos studijų absolventas 2024–2025 m. m. po studijų mokykloje neįsidarbina (45 %)⁴, o mentorių turi tik maždaug kas ketvirtas pradedantysis mokytojas (26 %).⁵

- Tik mažiau nei kas antras Lietuvos penkiolikmetis sako, kad mokytojas domisi jo mokymusi (48 %, EBPO – 69 %); tik 57 % teigia, kad mokytojas moko tol, kol mokiniai supranta, o 63 % – kad prireikus suteikia papildomą pagalbą.¹

Domisi mokymusi

¹ OECD, PISA 2025 Results (Volume I): Lithuania, 2026

³ EBPO „TALIS 2024 rezultatai: Lietuvos šalies ataskaita“, 2025

⁴ Nacionalinė švietimo agentūra, Pedagogų poreikio prognozavimas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2025

⁵ EBPO, 2025b

10 ŽINGSNIŲ, KURIUOS TURIME PADARYTI, KAD LIETUVOS ŠVIETIMAS TAPTŲ GERIAUSIU EUROPOJE

EBPO PISA 2025 m. tarp svarbiausių stiprių švietimo sistemų bruožų išskiria⁶

mažesnės apimties, bet
gilesnį ugdymo turinį

profesionalią vadybą,
leidžiančią išteklius
nukreipti ten, kur jų
labiausiai reikia

motyvuotus ir gerai
pasirengusius mokytojus

Todėl „Švietimo kelrodyje“ siūlome sutelkti dėmesį į tris svarbiausias sritis – kokybišką ugdymo turinį ir kiekvieno vaiko pažangą, profesionalią mokyklų vadybą bei motyvuotus mokytojus.

KOKYBIŠKOS UGDYMO PROGRAMOS

Visiems turi būti aišku, ko kiekvienas vaikas turi išmokti, kaip vertinama jo pažanga ir kaip jam suteikiama pagalba, kai jos reikia.

PROFESIONALI VADYBA

Mokykloms turi vadovauti lyderiai, kurie telkia stiprias mokytojų komandas, kuria pasitikėjimu grįstą aplinką ir užtikrina kokybišką ugdymą kiekvienam vaikui.

MOTYVUOTI MOKYTOJAI

Mokyklose turi dirbti motyvuoti ir gerai pasirengę profesionalai, kurie gauna reikiamą pagalbą ir nori čia likti.

⁶ OECD, PISA 2025 Results (Volume I): Future-Ready Students, PISA, OECD Publishing, 2026

KAIP MATUOSIME SĖKMĘ?

RODIKLIS	DABARTINĖ SITUACIJA ^{1,7}	SIEKIS
AUGIMO MĄSTYSENA		
Mokinių, tikinčių, kad jų gebėjimai gali būti ugdomi pastangomis ir grįžtamuju ryšiu, dalis, proc.	52 proc.	80 proc.
AUKŠTI MOKINIŲ PASIEKIMAI		
Aukščiausią PISA pasiekimų lygį (5–6) pasiekiančių mokinių dalis, proc.		
Matematika	6 proc.	20 proc.
Skaitymo gebėjimai	3,8 proc.	
Gamtos mokslai	4,8 proc.	
MOKINIŲ PASIEKIMŲ SKIRTUMAS TARP SAVIVALDYBIŲ		
Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios PUPP neišlaikiusių mokinių dalies savivaldybėse		
Matematika	39,3 proc. punkto	15 p. p.
Lietuvių kalba ir literatūra	36,5 proc. punkto	15 p. p.
BAZINĖS MOKINIŲ ŽINIOS		
PISA bazinio pasiekimų lygio (2 lygio) nepasiekiančių mokinių dalis, proc.		
Matematika	28,7 proc.	15 proc.
Skaitymo gebėjimai	27,7 proc.	15 proc.
Gamtos mokslai	19,7 proc.	10 proc.
PATRAUKLI MOKYTOJO KARJERA		
Gyventojų dalis, sutinkanti su teiginiu „Jei artimas žmogus svarstytų mokytojo ar mokyklos vadovo karjerą, aš jį palaikyčiau ir rekomenduočiau šį kelią“	29 proc.	70 proc.

☐ rodikliai stebimi kasmet

☐ rodikliai stebimi EBPO PISA tyrimo metu

¹ OECD, PISA 2025 Results (Volume I): Lithuania, 2026

⁷ Lietuvos reputacijos indekso tyrimas, 2026

KOKYBIŠKOS UGDYMO PROGRAMOS

1. MAŽESNĖS APIMTIES, BET GILESNĖS UGDYMO PROGRAMOS

- Sumažinti ugdymo programų apimtį pagal principą „mažiau temų, daugiau gylio“, skiriant daugiau laiko svarbiausioms žinioms ir gebėjimams.
- Aiškiai įvardinti, ką mokinys turi išmokti kiekviename ugdymo etape, ir atskirti, kas yra būtina, o kas – papildoma ar pasirenkama.

2. MOKINIŲ PASIEKIMAI VISUR VERTINAMI VIENODAI

- Vienoje, atskiroje nacionalinėje institucijoje sutelkti atsakomybę rengti bendrąsias ugdymo programas, egzaminus ir patikrinimus, mokinių pasiekimų vertinimo kriterijus – taip užtikrinant, kad visi jie derėtų tarpusavyje. Institucijoje užtikrinti nuolatinę ekspertinę kompetenciją, kad svarbiausios funkcijos būtų atliekamos nuosekliai, o ne kiekvieną kartą perkamos kaip atskiros paslaugos iš skirtingų ekspertų.
- Pokyčius grįsti duomenimis: nustatyti aiškų ugdymo programų atnaujinimo ciklą, jo nuosekliai laikytis ir prieš diegiant pakeitimus nacionaliniu mastu juos išbandyti.
- Užtikrinti, kad nepriklausomi tarptautiniai ekspertai periodiškai vertintų programų kokybę ir vertinimo sistemą.
- Nustatyti bendrą vertinimo standartą ir reguliariai derinti mokinių darbų vertinimą tarp mokytojų ir mokyklų, kad tas pats pasiekimų lygis visose mokyklose reikštų panašų rezultatą.

3. STEBIMA KIEKVIENO MOKINIO PAŽANGA IR LAIKU UŽTIKRINAMA PAGALBA

- Nuosekliai stebėti kiekvieno mokinio pažangą: vienoje sistemoje kaupti svarbiausią informaciją apie pasiekimus, pažangą, savijautą, mokymosi sunkumus, specialiuosius poreikius, suteiktą pagalbą ir sutartus tolesnius mokymosi tikslus. Užtikrinti, kad ji būtų matoma mokiniui, tėvams ir mokytojams bei keliautų kartu su mokiniu keičiant mokyklą ar ugdymo pakopą.
- Nustatyti, kad reikšmingai pasikeitus mokinio pažangai sistema siųstų signalą mokytojų komandai. Ji kartu su mokiniu, tėvais, mokyklos vadovu ir, kai reikia, švietimo pagalbos specialistais susitartų dėl svarbiausių pagalbos ir pažangos gerinimo prioritetų bei stebėtų rezultatą.
- Bazinio lygio nepasiekiantiems mokiniams užtikrinti intensyvią pagalbą. Jei pagalba neveiksminga, ją keisti arba stiprinti, kol mokinys pasiekia bazinį lygį.
- Aukštesnių pasiekimų mokiniams sudaryti sąlygas mokytis giliau, nepriklausomai nuo mokyklos galimybių: nacionaliniu mastu užtikrinti prieigą prie aukštesnio lygio kursų, aukštųjų mokyklų programų, sudėtingesnių užduočių, mentorystės, pasirengimo olimpiadoms, mokslo projektų ir laboratorinių užsiėmimų.

4. PROFESIONALŪS IR AUTONOMIŠKAI VEIKIANTYS MOKYKLŲ VADOVAI

- Esamiems ir būsimiems mokyklų vadovams suteikti praktinį pasirengimą ir pagalbą: mentorystę, mokymus, stažuotes ir galimybę mokytis iš stiprių švietimo, verslo bei technologijų organizacijų vadovų.
- Sistemingai pastebėti ir atrinkti lyderystės potencialą turinčius žmones – švietimo ir kitų sričių profesionalus – ir aktyviai kviesti juos rengtis mokyklų vadovų darbui.
- Sukurti realų ir aiškų kelią kitų sričių lyderiams tapti mokyklų vadovais. Pašalinti perteklines patekimo kliūtis, kartu užtikrinant kryptingą pasirengimą darbui mokykloje.
- Suteikti mokyklų vadovams daugiau laisvės valdyti finansus – savarankiškai perskirstyti mokyklos biudžeto lėšas pagal svarbiausius poreikius, jei tai padeda gerinti ugdymo kokybę ir mokinių pasiekimus.
- Suteikti mokyklų vadovams daugiau laisvės formuoti komandą pagal mokyklos poreikius – neapsiriboti nustatyto pareigybių sąrašu ar darbuotojų skaičiumi, jei tam nereikia papildomų biudžeto lėšų.

5. MOKYKLOSE KURIAMA POZITYVI DARBO IR MOKYMOSI APLINKA

- Kasmet pagal vienodą, nacionalinę metodiką vertinti darbo ir mokymosi aplinką, apklausiant mokinius, mokytojus ir tėvus.
- Kiekvienai mokyklai pateikti aiškų ir rezultatais grįstą jos darbo ir mokymosi aplinkos pokytį bei palyginimą su panašiomis mokyklomis.
- Pagal rezultatus pasirinkti 2–3 svarbiausius darbo ir mokymosi aplinkos gerinimo prioritetus bei numatyti konkrečius veiksmus, stebėti, ar situacija gerėja, ir pagal rezultatus koreguoti veiksmus.
- Mokykloms, susiduriančioms su ilgalaikėmis problemomis, suteikti tikslią išorinę specialistų pagalbą.

6. ŠVIETIMO SISTEMOS PAŽANGA VYKDOMA PER PILOTINIUS MODELIUS

- Sukurti viešą nacionalinę sistemą, kurioje būtų registruojami ir koordinuojami švietimo pilotiniai projektai – kas, kur ir koku tikslu išbandoma.
- Viešai skelbti visų pilotinių projektų rezultatus.
- Nacionaliniu mastu plėsti tik tuos sprendimus, kurių nauda įrodyta duomenimis – kitus tobulinti arba stabdyti.

7. KOKYBIŠKAS MOKYKLŲ TINKLAS: PERĖJIMAS PRIE 6+3+3 UGDYMO STRUKTŪROS

- Pereiti nuo dabartinės 4+6+2 ugdymo struktūros prie 6+3+3: pradinį ugdymą pratęsti nuo 4 iki 6 metų, pagrindinį ugdymą baigti 9-oje, o ne 10-oje klasėje, o vidurinį ugdymą pailginti iki trejų metų ir organizuoti 10–12, o ne 11–12 klasėse.
- Nustatyti bendrą nacionalinį mokyklos kokybės standartą: kiekviena mokykla būtų vertinama ne tik pagal mokinių rezultatus, bet ir pagal pasiektą vaiko pažangą, suteikiamą pagalbą, mokymosi aplinką, mokytojų darbo sąlygas ir bendrą mokyklos mikroklimatą. Mokykloms, nepasiekusioms šio standarto, teikti tikslią pagalbą.
- Aiškiai nustatyti mokyklos savininko atsakomybę už mokyklos pažangą: įpareigoti jį stebėti rezultatus, užtikrinti reikalingą pagalbą ir priimti atsakomybę už pokytį. Savivaldybės lygmens mokyklų kokybės ir pažangos rezultatus skelbti viešai.
- Skatinti mokyklas jungtis į klasterius ar stambesnius juridinius vienetus su bendra vadovybe ir administracija.

MOTYVUOTI MOKYTOJAI

8. MOKYTOJAI DARBUI RENGiami PRAKTIŠKAI, O NE TEORIŠKAI

- Nuo pirmųjų studijų metų skirti daugiau praktikos mokyklose. Būsimiesiems mokytojams praktiką leisti atlikti tik pasirengusiose praktikai mokyklose, kuriose yra parengti mentorai ir aiški praktikos kokybės sistema. Jie turėtų palaipsniui pereiti nuo pamokų stebėjimo prie savarankiško mokymo su skirtingo amžiaus mokiniais.
- Pasirūpinti, kad praktiką mokykloje stebėtų ir vertintų ne tik mokyklos mentorius, bet ir aukštųjų mokyklų mentorius. Taip pat, kad būsimieji mokytojai reguliariai gautų grįžtamąjį ryšį.
- Pirmuosius trejus darbo metus naujam mokytojui skirti apmokamą mentorų ir mažesnį pamokų krūvį: 30 proc. pirmaisiais, 20 proc. antraisiais ir 10 proc. trečiaisiais metais. Mentorstę taip pat užtikrinti mokytojams, pradėjusiems mokytį naują dalyką ar dirbti kitoje ugdymo pakopoje.
- Geriausius ir labiausiai patyrusius mokytojus įtraukti į būsimų mokytojų rengimą aukštosiose mokyklose. Dalį pedagogikos studijų dalykų turėtų dėstyti aukštos profesinės kompetencijos mokytojai, kurie teorines žinias gali susieti su realia mokyklos patirtimi.
- Mokytojus rengti lanksčiau. Pertvarkyti pedagogikos studijas taip, kad būsimas pagrindinės mokyklos mokytojas būtų rengiamas ne vienam dalykui ar vienai amžiaus grupei, o baigęs studijas jis galėtų mokytį bent dviejų mokomųjų dalykų.
- Aukštąjį išsilavinimą ir reikiamų dalykinių žinių turintiems kitų sričių specialistams plėsti lankstų ir nemokamą kelią į mokytojo profesiją – sudaryti galimybę pedagoginį pasirengimą derinti su apmokamu darbu mokykloje ir užtikrinti praktinę bei teorinę pagalbą karjeros pradžioje.

9. MOKYTOJAI DIRBA KOMANDOJE IR GAUNA NUOLATINĘ PROFESINĘ PAGALBĄ

- Mokytojų darbo laiku numatyti reguliary laiką darbui komandomis: kartu planuoti ugdymą, aptarti mokinių pažangą, stebėti kolegų pamokas ir mokytis vieniems iš kitų. Kiekvienam mokytojui kelis kartus per metus užtikrinti kolegialų grįžtamąjį ryšį.
- Sukurti nacionalinį mentorų ir dalykinių konsultantų tinklą. Jei mokytojui neužtenka pagalbos savo mokykloje, jis galėtų kreiptis į savo dalyko ar konkrečios problemos ekspertą.
- Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų kokybę vertinti pagal jų realią naudą. Programas akredituoti remiantis ne tik formaliais kriterijais, bet ir jose dalyvavusių mokytojų grįžtamojo ryšiu: ar mokymai turi teigiamą įtaką jų mokymui ir ar padeda gerinti mokinių mokymąsi. Akreditaciją privaloma peržiūrėti reguliariai, pavyzdžiui, kas trejus metus, o neveiksmingų ar prastai vertinamų programų neakredituoti ir nebefinansuoti.
- Mažinti mokytojų administracinį krūvį, atsisakant pasikartojančių reikalavimų ir sukuriant patogias naudoti integruotas sistemas.

10. MOKYTOJŲ KARJERA SUSIETA SU DARBO KOKYBE, O NE IŠDIRBTU LAIKU

- Dabartinės mokytojų kvalifikacinės kategorijas pakeisti profesinio augimo pakopomis, kurios būtų suteikiamos ne už išdirbtą laiką, o už pasiektus rezultatus, prisiimtą atsakomybę ir profesinę lyderystę.
- Numatyti, kad aukštesnės pakopos mokytojai dalį darbo laiko skirtų mentorstei, kolegų konsultavimui, būsimų mokytojų rengimui ir naujų sprendimų išbandymui.
- Už šias papildomas atsakomybes jiems skirti didesnę atlygį, o pakopą suteikti ribotam laikotarpiui ir reguliariai ją peržiūrėti.

ŠVIETIMO KELRODIS

Kiekvienam Lietuvos vaikui –
geriausias švietimas Europoje

Daugiau informacijos ir išplėstinė kelrodžio versija:

kelrodis.svietimas.lt

Analitikų komanda:

VISIONARY
ANALYTICS